T001 A HÀM I 03-Kinh Đại Bản

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

33 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I “Khi Boà-taùt suy nghó tôùi caùi khoå taäp aám1 aáy, lieàn phaùt sinh trí, phaùt sinh nhaõn2, phaùt sinh giaùc, phaùt sinh minh, phaùt sinh thoâng, phaùt sinh tueä, phaùt sinh chöùùng ngoä3. “Boà-taùt laïi suy nghó: ‘Do caùi gì khoâng coù thì giaø cheát khoâng coù? Do caùi gì dieät thì giaø cheát dieät?’ Roài baèng trí tueä, Ngaøi quaùn saùt nguyeân do, bieát raèng, do sanh khoâng coù neân giaø cheát khoâng coù; do sanh dieät neân giaø cheát dieät; do höõu khoâng coù neân sanh khoâng coù, höõu dieät neân sanh dieät; do thuû khoâng coù neân höõu khoâng coù, thuû dieät neân höõu dieät; do aùi khoâng coù neân thuû khoâng coù, aùi dieät neân thuû dieät; do thoï khoâng coù neân aùi khoâng coù, thoï dieät neân aùi dieät; do xuùc khoâng coù neân thoï khoâng coù, xuùc dieät neân thoï dieät; do luïc nhaäp khoâng coù neân xuùc khoâng coù, luïc nhaäp dieät neân xuùc dieät; do danh saéc khoâng coù neân luïc nhaäp khoâng coù, danh saéc dieät neân luïc nhaäp dieät; do thöùc khoâng coù neân danh saéc khoâng coù, thöùc dieät neân danh saéc dieät; do haønh khoâng coù neân thöùc khoâng coù, haønh dieät neân thöùc dieät; do si khoâng coù neân haønh khoâng coù, si dieät neân haønh dieät. Theá töùc laø vì si dieät neân haønh dieät, haønh dieät neân thöùc dieät, thöùc dieät neân danh saéc dieät, danh saéc dieät neân luïc nhaäp dieät, luïc nhaäp dieät neân xuùc dieät, xuùc dieät neân thoï dieät, thoï dieät neân aùi dieät, aùi dieät neân thuû dieät, thuû dieät neân höõu dieät, höõu dieät neân sanh dieät, sanh dieät neân giaø cheát öu bi khoå naõo dieät. “Khi Boà-taùt suy nghó veà khoå aám dieät nhö theá lieàn phaùt sinh trí, phaùt sinh nhaõn, phaùt sinh giaùc, phaùt sinh minh, phaùt sinh thoâng, phaùt sinh tueä, phaùt sinh chöùng. “Sau khi Boà-taùt quaùn möôøi hai nhaân duyeân theo hai chieàu thuaän nghòch, bieát nhö thaät, thaáy nhö thaät, ngay taïi choãã, Ngaøi chöùng ñöôïc ñaïo quaû A-naäu-ña-la-tam-mieäu-tam-boà-ñeà4.” Phaät beøn noùi baøi tuïng:

1. Haùn: khoå taäp aám ; Paøli: dukkha-kkhandhassa samudaya, xem cht. treân. 2. Haùn: sinh nhaõn ; Paøli, sñd.: (Deva Dig II. 1, tr. 29): pubbe ananussutese dhammesu cakkhuö udapaøti: phaùt sinh con maét thaáy ñöôïc caùc phaùp chöa töøng ñöôïc nghe töø tröôùc. 3. Tham chieáu Paøli, sñd.: óaòaö udapaødi paóóa udapaødi vijjaø udapaødi aøloko udapaødi: phaùt sinh trí, phaùt sinh tueä, phaùt sinh minh, phaùt sinh aùnh saùng. 4. Haùn: A-naäu-ña-la-tam-mieäu-tam-boà-ñeà , thöôøng dòch laø Voâ thöôïng chaùnh ñaúng chaùnh giaùc ; Paøli: Anuttara-sammaø-sambodhi, Skt.: Anuttara-samyak-sambodhi.

Lôøi naøy noùi giöõa chuùng,
Caùc ngöôi neân laéng nghe.
Boà-taùt quaù khöù quaùn
Maø voán chöa töøng nghe:
Giaø cheát töø duyeân gì,
Nhaân gì maø coù ra?

Quaùn saùt ñuùng nhö vaäy,
Bieát giaø cheát do sanh;
Sanh laïi töø duyeân gì,
Nhaân gì maø coù ra?
Suy nghó ñuùng nhö vaäy,
Lieàn bieát sanh do höõu;
Chaáp thuû, chaáp thuû roài,
Höõu laàn löôït choàng chaát.
Vaäy neân Nhö Lai daïy:
Thuû laø duyeân cuûa höõu.
Nhö ñoáng chöùa dô baån5.
Gioù thoåi, aùc tuoân chaûy6,
Nhö vaäy nhaân cuûa thuû,
Do aùi maø roäng saâu.
AÙi do töø thoï sanh,
Naûy sinh goác löôùi khoå,
Vì nhaân duyeân nhieãm tröôùc,
Cuøng töông öng khoå laïc.
Thoï voán do duyeân gì,
Nhaân gì maø coù thoï?
Suy nghó nhö theá roài,
Bieát thoï do xuùc sanh.
Xuùc voán do duyeân gì,
Nhaân gì maø coù xuùc?
Suy nghó nhö theá roài,
Bieát xuùc töø luïc nhaäp.
Luïc nhaäp do duyeân gì,
5. Haùn: nhö chuùng ueá aùc tuï ; TNM: dó thaâm ueá aùc tuï . 6. Haù
n: phong xuy aùc löu dieãn ; TNM: phong xuy voâ löu dieãn . Coù leõ
muoán noùi, do gioù nghieäp thoåi, aùc phaùp hay ueá phaùp töø ngoaøi roø chaûy
vaøo taâm.

35 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I
Nhaân gì coù luïc nhaäp?
Suy nghó nhö vaäy, bieát,
Luïc nhaäp do danh saéc.
Danh saéc do duyeân gì,
Nhaân gì coù danh saéc?
Suy nghó nhö vaäy bieát
Danh saéc töø thöùc sanh.

Thöùc voán do duyeân gì,
Nhaân gì maø coù thöùc?
Suy nghó nhö vaäy roài,
Bieát thöùc töø haønh sanh;
Haønh voán do duyeân gì,
Nhaân gì maø coù haønh?
Suy nghó nhö vaäy roài
Bieát haønh töø si sanh.
Nhaân duyeân nhö vaäy ñoù,
Môùi thaät nghóa nhaân duyeân.
Duøng trí tueä phöông tieän,
Quaùùn thaáy goác nhaân duyeân.
Khoå khoâng do Thaùnh hieàn,
Cuõng khoâng phaûi voâ côù.
Neân vôùi khoå bieán dòch,
Keû trí lo ñoaïn tröøø.
Neáu voâ minh döùt saïch,
Luùc ñoù khoâng coøn haønh.
Neáu ñaõ khoâng coù haønh,
Thôøi cuõng khoâng coù thöùc;
Neáu thöùc heát vónh vieãn,
Thì danh saéc khoâng coøn.
Danh saéc ñaõ döùt roài,
Laøm gì coù luïc nhaäp.
Neáu luïc nhaäp troïn döùt,
Thôøi cuõng khoâng coù xuùc.
Neáu xuùc ñaõ döùt haún,
Thôøi cuõng khoâng coù thoï.
Neáu thoï döùt heát roài,
Thôøi cuõng khoâng coù aùi
Neáu aùi döùt heát roài
Thôøi cuõng khoâng coù thuû.
Neáu thuû ñaõ döùt roài,
Thôøi cuõng khoâng coù höõu.
Neáu höõu döùt heát roài,
Thôøi cuõng khoâng coù sanh.
Neáu sanh döùt heát roài,
Thôøi khoâng khoå giaø cheát.
Heát thaûy ñeàu döùt saïch.

Ñoù lôøi ngöôøi trí noùi.
Möôøi hai duyeân saâu xa,
Khoù thaáy khoù hieåu bieát
Duy Phaät môùi bieát roõ,
Taïi sao coù, sao khoâng.
Neáu hay töï quaùn saùt,
Thôøi khoâng coøn caùc nhaäp.
Ngöôøi thaáu trieät nhaân duyeân
Khoâng caàn tìm thaày ngoaøi.
Ñoái vôùi aám, giôùi, nhaäp,
Lìa duïc, khoâng, nhieãm tröôùc;
Xöùng ñaùng nhaän boá thí;
Thí chuû ñöôïc baùo laønh.
Neáu ñaëng boán bieän taøi,
Thaønh töïu quyeáát ñònh chöùng;
Giaûi tröø moïi raøng buoäc,
Ñoaïn tröø, khoâng buoâng lung.7
Saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc,
Gioáng nhö xe cuõ muïc;
Quaùn roõ ñöôïc nhö vaäy,
Thôøi thaønh Baäc Chaùnh Giaùc.
Nhö chim bay giöõa khoâng,
Ñoâng taây theo ngoïn gioù;
Boà-taùt ñoaïn keát söû,
Nhö gioù thoåi aùo nheï.
Tyø-baø-thi tòch tònh,
7. TNM: Ñoaïn tröø voâ phoùng daät .

37 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I Quaùn saùt roõ caùc phaùp; Giaø cheát duyeân ñaâu coù, Töø ñaâu giaø cheát döùt, Ngaøi quaùn nhö vaäy roài, Phaùt sanh trí thanh tònh, Bieát giaø cheát do “sanh” Sanh döùt, giaø cheát döùt. “Luùc Phaät Tyø-baø-thi vöøa môùi thaønh ñaïo, Ngaøi tu taäp nhieàu veà hai pheùp quaùn laø An aån quaùn vaø Xuaát ly quaùn8.” Phaät lieàn daïy baøi tuïng: Nhö Lai, Baäc Toái Thöôïng, Thöôøng tu hai pheùp quaùn, An aån vaø Xuaát ly, Ñaïi Tieân sang bôø kia, Taâm Ngaøi ñöôïc töï taïi, Ñoaïn tröø moïi keát söû Leân nuùi nhìn boán phöông, Neân hieäu Tyø-baø-thi. AÙnh ñaïi trí tröø toái, Nhö göông saùng soi mình. Tröø öu khoå cho ñôøi. Döùt khoå sanh giaø cheát. “Phaät Tyø-baø-thi, laïi ôû choã nhaøn tònh suy nghó nhö vaày: “Ta nay ñaõ chöùng ñöôïc phaùp voâ thöôïng thaäm thaâm vi dieäu laø phaùp khoù thaáy khoù hieåu, tòch tónh9, thanh tònh10, chæ coù ngöôøi trí môùi thaáu bieát chöù keû phaøm phu khoâng theå naøo hieåu thaáu ñöôïc. Bôûi vì chuùng sanh coù nhöõng nhaãn dò bieät, kieán dò bieät, chaáp thuû dò bieät, sôû kieán dò bieät. Döïa

theo kieán thöùc dò bieät ñoù moãi ngöôøi chæ thích ñieàu mình mong caàu, laøm theo taäp quaùn cuûa mình11, cho neân ñoái vôùi lyù nhaân duyeân thaâm dieäu12 naøy chuùngï coøn khoâng

8.

An aån quaùn , Xuaát ly quaùn ; Paøli:?

9.

Nguyeân Haùn: töù c dieät ; Paøli: santi.

10.

Haùn: thanh tònh ; TNM: tónh huyeân ; Paøli: paòìta, vi dieäu.

11.

Haùn: dò kieán, dò nhaãn, dò thoï, dò hoïc. Y bæ sôû kieán, caùc laïc sôû caàu, caùc vuï sôû taäp

(…) . .

12.

Paøli, sñd.: idappaccayatapaæiccasamuppaøda, y taùnh duyeân khôûi (caùi naøy coù do caùi kia coù, …)

theå thaáu hieåu, huoáng chi caûnh Nieát-baøn döùt heát moïi tham aùi, laïi caøng khoù hieåu gaáp boäi phaàn. Ta daàu vì chuùng maø noùi ra thì chaéc chuùng khoâng hieåu noåi coøn trôû laïi gaây phieàn nhieãu". Suy nghó nhö theá roài, Ngaøi im laëng khoâng muoán thuyeát phaùp. "Luùc aáy vò vua trôøi Phaïm thieân, bieát Ñöùc Tyø-baø-thi ñaõ nghó gì, lieàn töï nhuû: 'Coõi theá gian naøy ñang bò suïp ñoå, raát ñaùng thöông xoùt. Ñöùc Phaät Tyø-baø-thi vöøa chöùng ñöôïc phaùp maàu nhö theá maø khoâng muoán noùi ra.' Töùc thì, trong khoaûnh khaéc, nhö löïc só co duoãi tay, töø cung Phaïm thieân boãng nhieân hieän xuoáng, ñeán tröôùc maët Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, ñöùng lui moät beân, roài ñaàu goái maët quyø saùt ñaát, chaép tay baïch raèng: 'Ngöôõng mong Ñöùc Theá Toân kòp thôøi thuyeát phaùp. Caùc chuùng sanh hieän nay, traàn caáu moûng nheï, caùc caên lanh lôïi nhieàu, coù loøng cung kính, deã beà khai hoùa. Chuùngï ñaõ bieát sôï nhöõng toäi loãi khoâng ai cöùu trong töông lai, bieát döùt tröø ñieàu aùc, phaùt sinh ñieàu laønh.' "Phaät baûo Phaïm vöông: 'Thaät vaäy, thaät vaäy, ñuùng nhö lôøi ngöôi noùi. Nhöng ta ôû choã nhaøn tònh, thaàm laëng suy nghó: Chaùnh phaùp ta vöøa chöùng ñöôïc vi dieäu thaäm thaâm, neáu ñem noùi cho chuùng sanh, chaéc hoï khoâng hieåu noåi laïi sanh taâm baùng boå, neân ta maëc nhieân khoâng muoán thuyeát phaùp. Ta nhôø töø voâ soá a-taêng-kyø kieáp caàn khoå khoâng bieáng nhaùc tu taäp nhöõng haïnh voâ thöôïng, nay môùi chöùng ngoä ñöôïc phaùp khoù chöùng ngoä naøy, neáu vì haïng chuùng sanh coøn daâm, noä, si maø noùi ra, chaéc chuùngï khoâng laøm theo, chæ theâm luoáng uoång. Phaùp vi dieäu naøy traùi nghòch vôùi ñôøi. Chuùng sanh bò duïc nhieãm ngu si che ngaên khoâng tin hieåu noåi. Naøy Phaïm vöông, Ta thaáy roõ nhö theá, neân maëc nhieân khoâng muoán thuyeát phaùp.' "Khi aáy, Phaïm vöông laïi aân caàn khaån thieát thöa thænh moät laàn nöõa, roài moät laàn nöõa, aân caàn khaån thieát thænh caàu ñeán ba laàn raèng: 'Baïch Theá Toân, neáu Theá Toân

khoâng thuyeát phaùp, thì nay coõi theá gian naøy phaûi bò suïp ñoå, raát ñaùng thöông xoùt. Ngöôõng mong Theá Toân, kòp thôøi giaûng daïy, chôù ñeå chuùng sanh sa ñoïa ñöôøng meâ.' "Ñöùc Theá Toân nghe Phaïm vöông ba laàn aân caàn thöa thænh, lieàn duøng Phaät nhaõn soi khaép theá giôùi chuùng sanh, thaáy söï oâ nhieãm cuûa chuùng sanh coù daøy coù moûng, caên taùnh coù lanh lôïi, coù chaäm luït; coù keû deã khai hoùa, coù ngöôøi khoù khai hoùa. Haïng ngöôøi deã khai hoùa, bieát sôï toäi loãi ñôøi sau, neân gaéng lo döùt tröø ñieàu aùc, laøm phaùt sanh ñöôøng laønh. Chuùngï nhö hoa Öu-baùt-la, hoa Baùt-ñaàu-ma, hoa Caâu-vaät-ñaàu, hoa

39 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I Phaân-ñaø-lî , coù caùi vöøa ra khoûi buøn nhöng chöa tôùi maët nöôùc, coù caùi 13

ñaõ ra khoûi buøn laïi leân ngang maët nöôùc, coù caùi tuy leân khoûi maët nöôùc maø chöa nôû, nhöng caùi naøo cuõng khoâng bò dính baån, maø deã daøng nôû ra. Chuùng sanh trong theá gian naøy cuõng nhö theá. "Ñöùc Theá Toân baûo Phaïm vöông: 'Ta vì thöông töôûng caùc oâng seõ khai dieãn phaùp moân cam loà14 laø phaùp thaâm dieäu khoù hieåu, khoù bieát. Nay vì nhöõng ngöôøi tín thoï, muoán nghe, maø noùi chöù khoâng phaûi vì haïng ngöôøi baøi baùng voâ ích'. "Phaïm vöông bieát Phaät ñaõ nhaän lôøi thænh caàu, neân vui möøng hôùn hôû ñi quanh Phaät ba voøng, cuùi ñaàu ñaûnh leã roài bieán maát. "Phaïm vöông ñi chöa bao laâu, Ñöùc Nhö Lai laïi tónh maëc suy nghó: 'Nay ta neân noùi phaùp cho ai tröôùc heát?' Roài Ngaøi laïi suy nghó: 'Ta haõy ñi vaøo thaønh Baøn-ñaàu, tröôùc heát môû caùnh cöûa cam loä cho vöông töû Ñeà-xaù vaø con ñaïi thaàn laø Khieân-ñoà.' Roài thì, lieàn trong khoaûnh khaéc nhö löïc só co duoãi tay, Theá Toân boãng bieán maát khoûi caây ñaïi thoï, Ngaøi ñaõ ñeán thaønh Baøn-ñaàu, vaøo vöôøn Loäc daõ cuûa vua Baøn-ñaàu, traûi toïa roài ngoài." Baáy giôø, Phaät noùi baøi tuïng: Nhö sö töû trong röøng, Maëc tình maø ñi daïo. Phaät kia cuõng nhö vaäy, Du haønh khoâng trôû ngaïi. "Phaät Tyø-baø-thi baûo ngöôøi giöõ vöôøn: 'Ngöôi haõy vaøo thaønh baûo vôùi vöông töû Ñeà-xaù vaø Khieân-ñoà con ñaïi thaàn raèng: Caùc ngaøi coù bieát khoâng, Ñöùc Phaät Tyø-baø-thi hieän ôû trong vöôøn Loäc daõ, muoán gaëp caùc ngaøi? Caùc ngaøi neân bieát baây giôø laø phaûi thôøi.' Ngöôøi giöõ vöôøn vaâng meänh tìm ñeán choã hai ngöôøi trình ñuû nhöõng ñieàu Phaät daïy. Hai ngöôøi nghe xong, lieàn ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã, roài ñöùng laïi moät beân. Phaät laàn löôït thuyeát phaùp cho hoï nghe, chæ baøy, giaùo huaán, khieán cho lôïi ích, hoan hyû. Ngaøi giaûng veà boá thí, trì giôùi, sanh thieân; duïc laø xaáu aùc, baát tònh; phieàn naõo laø nguy hieåm15; taùn döông söï xuaát ly laø phaùp raát

13. Öu-baùt-la ; Paøli: Uppala: sen xanh (boâng suùng). Baùt-ñaàu-ma ; Paøli: Paduma: sen hoàng. Caâu-vaät-ñaàu ; Paøli: Kumuda: sen vaøng; Phaân-ñaø-lî ; Paøli: Puòñarìka, sen traéng. 14. Haùn: cam loä phaùp moân ; Paøli: amatassa dvaøra, caùnh cöûa baát töû. 15. Duïc aùc baát tònh thöôïng laäu vi hoaïn . So saùnh Paøli, D. 14, sñd.: kaøm aøn am aødinavam okaøram samkilesam: duïc laø nguy hieåm, haï lieät,

vi dieäu toái thöôïng, thanh tònh baäc nhaát. Khi Phaät thaáy hai ngöôøi ñaõ coù moät taâm yù meàm maïi, hoan hyû tin vui, ñuû söùc laõnh thoï chaùnh phaùp, thì daïy tieáp veà Khoå thaùnh ñeá; phaân tích, giaûng giaûi, môû baøy raønh reõ veà Khoå taäp thaùnh ñeá, Khoå dieät thaùnh ñeá vaø Khoå xuaát yeáu thaùnh ñeá16. Baáy giôø vöông töû Ñeà-xaù vaø con trai ñaïi thaàn laø Khieân-ñoà ngay taïi choã, xa lìa traàn caáu, ñöôïc phaùp nhaõn thanh tònh, nhö taám vaûi traéng deã nhuoäm saéc maøu. “Luùc aáy, ñòa thaàn beøn xöôùng leân raèng: ‘Ñöùc Tyø-baø-thi Nhö Lai ôû vöôøn Loäc daõ, thaønh Baøn-ñaàu, chuyeån Phaùp luaân voâ thöôïng maø caùc Samoân, Baø-la-moân, chö Thieân, Ma, Phaïm vaø caùc Ngöôøi theá gian khaùc khoâng theå chuyeån ñöôïc.’ Tieáng noùi aáy laàn löôït vang ñeán coõi Töù thieân vöông, cho ñeán coõi trôøi Tha hoùa töï taïi, roài trong khoaûnh khaéc vang ñeán coõi Phaïm thieân.” Phaät lieàn daïy baøi keä: Taâm vui möøng hôùn hôû, Xöng taùn Ñöùc Nhö Lai. Tyø-baø-thi thaønh Phaät, Chuyeån Phaùp luaân voâ thöôïng. Baét ñaàu töø ñaïo thoï, Ñi ñeán thaønh Baøn-ñaàu. Vì Ñeà-xaù, Khieân-ñoà Chuyeån Phaùp luaân Töù ñeá. Ñeà-xaù vaø Khieân-ñoà Nghe xong lôøi Phaät daïy ÔÛ trong phaùp thanh tònh Ñöôïc phaïm haïnh toái cao. Thieân chuùng trôøi Ñao-lôïi Cho ñeán Thieân Ñeá Thích, Vui möøng baûo laãn nhau, Nghe khaép caû chö Thieân: Phaät xuaát hieän theá gian,

oâ nhieãm. 16. Khoå thaùnh ñeá , Paøli: Dukkha ariya-sacca; Khoå taäp thaùnh ñeá , Paøli: Dukkha-samudaya ariya-sacca; Khoå dieät thaùnh ñeá , Paøli: Dukkhanirodha ariya-sacca; Khoå xuaát yeáu thaùnh ñeá , Paøli: Dukkha-nirodha-gaøminìpaæipadaø ariya-sacca.

41 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I

Chuyeån Phaùp luaân voâ thöôïng;
Taêng theâm haøng chö Thieân;
Giaûm bôùt A-tu-la.
Ñaáng Theá Toân danh vang
Thieän trí17 lìa theá bieân.
Töï taïi ñoái caùc phaùp,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Quaùn saùt phaùp bình ñaúng,
Taâm döùt saïch caáu baån,
Ñeå lìa aùch sanh töû,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Dieät khoå lìa caùc aùc,
Ly duïc ñöôïc töï taïi,
Xa lìa nguïc aùi aân,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Ñaáng Chaùnh Giaùc Toái Toân,
Ñaáng Ñieàu Ngöï Löôõng Tuùc,
Giaûi thoaùt moïi raøng buoäc,

Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Ñaïo Sö kheùo giaùo hoùa,
Hay uoán deïp oaùn ma,
Xa lìa moïi ñieàu aùc,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Söùc voâ laäu haøng ma,
Caùc caên ñònh, khoâng löôøi,
Laäu taän, lìa ma troùi,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Neáu hoïc phaùp quyeát ñònh,
Bieát caùc phaùp voâ ngaõ,
Ñoù laø phaùp cao toät,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
Khoâng vì caàu lôïi döôõng
Cuõng chaúng vì danh döï,
Chæ vì thöông chuùng sanh,
Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân.
17. Thieän trí , TNM: khoå trí .

Thaáy chuùng sanh khoå aùch, Giaø, beänh, cheát böùc baùch, Vì ba ñöôøng aùc ñoù, Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân. Ñoaïn tham, saân nhueá, si; Nhoå saïch goác tham aùi, Ñöôïc giaûi thoaùt baát ñoäng, Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân. Ta thaéng vieäc khoù thaéng Thaéng ñeå töïï haøng phuïc, Ñaõ thaéng ma khoù thaéng, Ñaïi Trí chuyeån Phaùp luaân. Phaùp luaân voâ thöôïng ñoù, Chæ Phaät hay chuyeån noùi. Haøng Thieân, Ma, Thích, Phaïm, Khoâng ai chuyeån noùi ñöôïc. Thaân caän chuyeån Phaùp luaân, Laøm ích lôïi Thieân, Nhaân; Baäc Thieân Nhaân Sö ñoù, Ñaõ vöôït ñeán bôø kia. “Luùc aáy vöông töû Ñeà-xaù vaø coâng töû Khieân-ñoà ñaõ thaáy phaùp, ñaéc quaû, chaân thaät khoâng doái thaønh töïu voâ uùy, lieàn baïch Phaät raèng: ‘Chuùng con muoán ôû trong giaùo phaùp cuûa Nhö Lai tònh tu phaïm haïnh.’ Phaät noùi: ‘Haõy ñeán ñaây, Tyø-kheo18. Phaùp ta thanh tònh, töï taïi; haõy töï mình tu haønh ñeå döùt tröø heát thoáng khoå.’ Ngay luùc aáy hai ngöôøi lieàn ñaéc Cuï tuùc giôùi. Hoï ñaêéc giôùi chöa bao laâu, Nhö Lai laïi thò hieän ba vieäc: moät laø Thaàn tuùc, hai laø Quaùn tha taâm, ba laø Giaùo giôùi19, töùc thì chöùng ñaéc Taâm giaûi thoaùt voâ laäu20, phaùt sinh Voâ nghi trí21.

18. Thieän lai Tyø-kheo : Ñöùc Phaät tröïc tieáp truyeàn giôùi Cuï tuùc, theo Luaät taïng, baèng caùch noùi nhö theá. 19. Ba thò ñaïo; Phaät thöïc hieän ba ñieàu kyø dieäu: 1. Thaàn bieán thò ñaïo; 2. Kyù taâm thò ñaïo; 3. Giaùo giôùi thò ñaïo. 20. Haùn: Voâ laäu taâm giaûi thoaùt ; Paøli: Anupaødaøya aøsavehi cittaøni vimucciösu, do khoâng coøn chaáp thuû maø taâm ñöôïc giaûi thoaùt moät caùch khoâng coøn laäu hoaëc. 21. Nguyeân baûn: sinh töû voâ nghi trí ; Ñaây theo TNM: sinh voâ nghi trí, khoâng coøn nghi ngôø veà Boán thaùnh ñeá.

43 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I “Baáy giôø soá ñoâng nhaân daân ôû thaønh Baøn-ñaàu nghe hai ngöôøi xuaát gia hoïc ñaïo, mang y caàm baùt, tònh tu phaïm haïnh, hoï noùi nhau raèng: ‘Ñaïo aáy chaéc laø ñaïo chaân thaät, môùi khieán caùc ngöôøi kia boû vinh vò ôû ñôøi, boû caùc thöù quyù troïng ñeå tu theo.’ Roài thì, trong thaønh coù taùm vaïn boán ngaøn ngöôøi ñi ñeáân vöôøn Loäc daõ, choã Phaät Tyø-baø-thi, cuùi ñaàu ñaûnh leã, ngoài laïi moät beân. Phaät laàn löôït thuyeát phaùp, chæ baøy, giaùo huaán, khieán cho lôïi ích, hoan hyû22; noùi veà boá thí, veà trì giôùi, veà sinh thieân; chæ roõ duïc laø xaáu aùc baát tònh phieàn naõo laø nguy hieåm taùn thaùn söï xuaát ly laøø vi dieäu toái thöôïng, thanh tònh baäc nhaát. Khi Ñöùc Theá Toân thaáy ñaïi chuùng coù moät taâm yù meàm maïi, hoan hyû tín thoï, ñuû söùc laõnh thoï Chaùnh phaùp, Ngaøi lieàn noùi veà Khoå thaùnh ñeá; phaân tích, giaûng giaûi, coâng boá Khoå taäp thaùnh ñeá, Khoå dieät thaùnh ñeá, Khoå xuaát yeáu thaùnh ñeá. Ngay taïi choã, caû boán vaïn taùm ngaøn ngöôøi ñeàu xa lìa traàn caáu, ñöôïc phaùp nhaõn thanh tònh, nhö taám vaûi traéng deã nhuoäm saéc maøu. Hoï ñöôïïc thaáy phaùp chöùng quaû, chaân thaät khoâng doái, thaønh töïu voâ uùy, lieàn baïch Phaät raèng: ‘Chuùng con muoán ôû trong giaùo phaùp Nhö Lai maø tònh tu phaïm haïnh.’ Phaät daïy: ‘Haõy ñeán ñaây, Tyø-kheo! Phaùp ta thanh tònh, töï taïi; haõy theo ñoù tu haønh ñeå döùt tröø thoáng khoå.’ Khi ñoù taùm vaïn boán ngaøn ngöôøi ñeàu ñaéc Cuï tuùc giôùi. Ñaéc giôùi chöa bao laâu Nhö Lai laïi thò hieän ba vieäc ñeå giaùo hoùa: moät laø Thaàn tuùc, hai laø Quaùn tha taâm, ba laø Giaùo giôùi. Hoï töùc thì chöùng ñaéc Taâm giaûi thoaùt voâ laäu, phaùt sinh Trí voâ nghi. “Hieän tieàn coù taùm vaïn boán ngaøn ngöôøi khaùc, nghe Phaät ôû trong vöôøn Loäc daõ chuyeån Phaùp luaân voâ thöôïng maø haøng Sa-moân, Baø-la-moân, chö Thieân, Ma, Phaïm vaø caùc ngöôøi theá gian khaùc khoâng theå chuyeån ñöôïc, lieàn ñeán thaønh Baøn-ñaàu choã Phaät Tyø-baø-thi, cuùi ñaàu ñaûnh leã, ngoài laïi moät beân.” Phaät laïi noùi baøi tuïng: Nhö ngöôøi cöùu ñaàu chaùy, Nhanh choùng tìm choã daäp; Ngöôøi kia cuõng nhö vaäy, Voäi ñeán tröôùc Nhö Lai. “Phaät cuõng vì hoï noùi phaùp nhö tröôùc. “Ñeán luùc naøy taïi thaønh Baøn-ñaàu ñaõ coù möôøi saùu vaïn23 taùm ngaøn vò Ñaïi Tyø-kheo. Tyø-kheo Ñeà-xaù vaø Tyø-kheo Khieân-ñoà ôû trong ñaïi chuùng

22.

Thöù töï boán giai ñoaïn thuyeát phaùp cuûa Phaät.

23.

TNM: ba möôi boán vaïn.

boãng bay leân khoâng trung, thaân phoùng xuaát nöôùc löûa, hieän caùc thaàn thoâng bieán hoùa, noùi phaùp vi dieäu cho ñaïi chuùng nghe. Baáy giôø Ñöùc Nhö Lai thaàm nghó: ‘Nay taïi trong thaønh naøy ñaõ coù möôøi saùu vaïn taùm ngaøn Ñaïi Tyø-kheo, ta neân sai ñi du hoùa; chôù ñi hai ngöôøi moät nhoùm24, ñeán khaép caùc nôi, ñuùng saùu naêm laïi trôû veà thaønh naøy ñeå thuyeát Cuï tuùc giôùi25.’ “Baáy giôø, trôøi Thuû-ñaø-hoäi26 bieát ñöôïc taâm tö cuûa Nhö Lai, trong khoaûnh khaéc nhö löïc só co duoãi caùnh tay, bieán maát khoûi coõi trôøi kia maø hieän ñeán nôi naøy, ñeán tröôùc Ñöùc Theá Toân, cuùi ñaàu ñaûnh leã, ñöùng laïi moät beân; giaây

laùt, baïch Phaät raèng: ‘Baïch Theá Toân, thaät nhö vaäy, trong thaønh Baøn-ñaàu naøy coù nhieàu Tyø-kheo, Ngaøi neân phaân boá ñi khaép moïi nôi, ñuùng saùu naêm seõ trôû laïi thaønh naøy ñeå thuyeát giôùi, con seõ uûng hoä, khieán khoâng ai tìm cô hoäi phaù khuaáy caùc vò ñöôïc.’ Nhö Lai sau khi nghe lôøi aáy, laøm thinh nhaän lôøi. Trôøi Thuû-ñaø-hoäi thaáy Phaät laøm thinh nhaän lôøi, ñaûnh leã Phaät xong, boãng bieán trôû laïi coõi trôøi. Khoâng bao laâu sau, Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Nay trong thaønh naøy Tyø-kheo ñaõ ñoâng, neân moãi ngöôøi phaân boá ñi moãi höôùng du haønh giaùo hoùa. Sau saùu naêm haõy trôû veà taäp hoïp thuyeát giôùi. Caùc Tyø-kheo vaâng lôøi Phaät daïy, mang y caàm baùt, ñaûnh leã Phaät roài ñi.” Phaät beøn noùi baøi tuïng: Phaät sai27 chuùng khoâng loaïn, Ly duïc, khoâng luyeán aùi, Oai nhö chim kim sí; Nhö haïc boû ao hoang. “Sau ñoù moät naêm, trôøi Thuû-ñaø-hoäi nhaéc laïi caùc Tyø-kheo: ‘Caùc ngaøi ñi du hoùa ñaõ qua moät naêm, coøn naêm naêm nöõa, caùc ngaøi neân nhôù troïn saùu naêm roài haõy nhoùm veà thaønh maø thuyeát giôùi.’ Cöù nhö theá, ñeán

24. Nguyeân trong baûn: caùc nhò nhaân caâu . Coù theå nhaàm laãn töï daïng caùc vaø vaät : chôù coù. Tham chieáu Paøli: maø ekena dve agamittha: chôù ñi hai ngöôøi thaønh moät nhoùm. 25. Ñeå ñoïc Giôùi boån Tyø-kheo. 26. Thuû-ñaø-hoäi thieân ; Paøli: Suddhaøvaøsa), töùc Tònh cö thieân , truù xöù cuûa caùc Thaùnh giaû Baát hoaøn Anagaømin); D. 14 sñd: aóóataro mahaøbrahmaø: moät vò Ñaïi phaïm thieân khaùc. 27. Nguyeân Haùn: Phaät taát voâ loaïn chuùng ; TNM: Phaät khieån voâ loaïn chuùng .

45 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I naêm thöù saùu, trôøi laïi nhaéc raèng: ‘Saùu naêm ñaõ maõn, neân trôû veà thaønh maø thuyeát giôùi.’ Caùc Tyø-kheo nghe lôøi nhaéc xong, thu xeáp y baùt, trôû laïi thaønh Baøn-ñaàu, ñeán Loäc daõ choã Phaät Tyø-baø-thi, cuùi ñaàu ñaûnh leã, ngoài lui moät beân.”

Phaät noùi baøi tuïng:

Nhö voi kheùo huaán luyeän,

Tuøy yù sai khieán ñi;

Ñaïi chuùng cuõng nhö vaäy,

Vaâng lôøi maø trôû veà.

“Baáy giôø, ôû tröôùc maët ñaïi chuùng, Nhö Lai bay leân khoâng trung, ngoài kieát giaø, giaûng noùi giôùi kinh:

Nhaãn nhuïc laø baäc nhaát,

Nieát-baøn laø toái thöôïng,

Caïo toùc, naõo haïi ngöôøi,

Khoâng phaûi laø Sa-moân.28

“Trôøi Thuû-ñaø-hoäi luùc aáy ôû caùch Phaät khoâng xa, duøng baøi keä taùn Phaät raèng:

Nhö Lai ñaïi trí,

Vi dieäu ñoäc toân,

Chæ, quaùn ñaày ñuû,
Thaønh Toái chaùnh giaùc.
Vì thöông quaàn sanh,
ÔÛ ñôøi thaønh Ñaïo.
Ñem Boán chaân ñeá
Daïy haøng Thanh-vaên.
Khoå cuøng khoå nhaân,
Chaân lyù dieät khoå;
Taùm ñaïo Thaùnh hieàn;
Ñöa ñeán an laïc.
Phaät Tyø-baø-thi
Xuaát hieän theá gian;
ÔÛ giöõa ñaïi chuùng
Nhö aùnh maët trôøi.
"Noùi xong baøi keä, boãng nhieân bieán maát."
28. Xem, luaät Töù Phaàn, Giôùi Boån Tyø-kheo.

Baáy giôø, Phaät laïi baûo caùc Tyø-kheo: "Ta nhôù laïi, thuôû xöa, khi ôû taïi nuùi Kyø-xaø-quaät, thaønh La-duyeät, coù moät laàn sinh taâm nghó raèng: 'Choã Ta sinh ra, ñaâu ñaâu cuõng coù, duy töø coõi trôøi Thuû-ñaø-hoäi. Giaû söû Ta sanh coõi trôøi kia, thôøi ñaõ khoâng trôû laïi ñaây.' "Naøy caùc Tyø-kheo, khi aáy Ta laïi nghó raèng: khi Ta muoán ñeán coõi trôøi Voâ taïo29, töùc thì trong khoaûnh khaéc nhö traùng só co duoãi caùnh tay, Ta bieán maát ôû ñaây maø hieän ôû kia. Chö Thieân luùc ñoù thaáy ta ñeán, lieàn ñaûnh leã, ñöùng laïi moät beân, baïch vôùi ta raèng: 'Chuùng con ñeàu laø ñeä töû Ñöùc Phaät Tyø-baø-thi. Chuùng con nhôø söï giaùo hoùa cuûa Ngaøi maø ñöôïc sanh ñeán coõi naøy.' Roài hoï keå ñuû nhaân duyeân goác ngoïn cuûa Ñöùc Phaät Tyø-baø-thi. Hoï laïi noùi: 'Caùc Ñöùc Phaät Thi-khí, Tyø-xaù-baø, Caâu-löu-toân, Caâu-na-haøm, Ca-dieáp, Thích-ca Maâu-ni, thaûy ñeàu laø Thaày cuûa con. Con chòu söï giaùo hoùa aáy maø sinh ôû ñaây.' Hoï cuõng noùi nhaân duyeân baûn maït chö Phaät. Cho ñeán chö Thieân ôû coõi trôøi A-ca-nò-traù, cuõng keå vôùi ta nhö theá30." Baáy giôø Phaät noùi baøi tuïng: Ví nhö löïc só, Co duoãi caùnh tay Ta, baèng thaàn thoâng, Ñeán trôøi Voâ taïo. Ñaïi Tieân thöù baûy31, Haøng phuïc hai ma, Voâ nhieät32 voâ kieán Chaép tay kính leã. Nhö caây truù ñaïc33 Tieáng ñoàn Thích Sö,

29.
Voâ taïo , hay Voâ phieàn ; Paøli: Avìha, Skt.: Avriha: moät trong naêm Tònh cö thieân.
30.
A-ca-nò-traù hay A-ca-nò-saéc , cuõng goïi laø Höõu ñaûnh, chæ ñænh cao cuû a saéc giôùi, taàng choùt trong naêm Tònh cö thieân; Paøli: akaniæææha, Skt.: Akaniwæha.

31.
Ñeä thaát Ñaïi Tieân , chæ Ñöùc Thích Toân; Skt.: Saptamarsi.
32.
Voâ nhieät ; Paøli; Atappa, phía treân Voâ phieàn thieân (Paøli. Avìha); moät trong naêm
Tònh cö thieân.
33.
Truù ñaïc hoaëc truù ñoä : caây thaàn thoaïi, tín hieäu cho ban ngaøy treân trôøi Ñao lôïi.
47 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I
Töôùng toát ñaày ñuû,
Ñeán trôøi Thieän kieán.34
Ví nhö hoa sen,
Khoâng bò dính nöôùc.
Theá Toân voâ nhieãm,
Ñeán Ñaïi thieän kieán35.
Maët trôøi môùi moïc,
Khoâng chuùt buïi che;
Saùng nhö traêng thu,
Ñeán Nhaát cöùu caùnh.36
Naêm Tònh cö naøy,
Chuùng sanh haønh tònh,
Taâm tònh neân ñeán
Trôøi khoâng phieàn naõo.
Tònh taâm maø ñeán,
Laøm ñeä töû Phaät.
Xaû ly nhieãm thuû,
Vui nôi voâ thuû,
Thaáy phaùp quyeát ñònh,
Ñeä töû Tyø-baø-thi.
Tònh taâm maø ñeán
Vôùi Ñaïi Tieân Nhaân.
Ñeä töû Thi-khí
Voâ caáu, voâ vi.
Tònh taâm maø ñeán
Vôùi Ñaáng Ly Höõu.
Ñeä töû Tyø-xaù,
Caùc caên ñaày ñuû.
Tònh taâm ñeán Ta,

Nhö maët trôøi chieáu.
Con Caâu-löu-toâân,
34. Thieän kieán thieân ; Paøli: Sudassa (Skt.: Sudriza), moät trong naêm coõi Tònh cö cuûa Thaùnh giaû A-na-haøm. 35. Ñaïi thieän kieán thieân; Paøli: Sudassì (Skt.: Sudrarzana) töùc choã khaùc goïi Thieän hieän, moät trong naêm coõi Tònh cö cuûa Thaùnh giaû A-na-haøm. 36. Nhaát cöùu caùnh , hay Saéc cöùu caùnh, cuõng goïi laø Höõu ñaûnh; Paøli: Akaniæææha (Skt.: Akaniwæha: A-ca-nò-traù thieân), cao nhaát trong naêm Tònh cö.

Xaû ly caùc duïc.
Tònh taâm ñeán Ta,
Saùng maàu röïc aùnh.
Ñeä töû Caâu-na-haøm,
Voâ caáu voâ vi.
Tònh taâm ñeán Ta,
Saùng nhö traêng ñaày.
Ñeä töû Ca-dieáp,
Caùc caên ñaày ñuû.
Tònh taâm ñeán Ta,
Nhö baéc thieân nieäm37
Ñaïi Tieân baát loaïn.
Thaàn tuùc baäc nhaát,
Baèng taâm kieân coá,
Laøm ñeä töû Phaät.
Tònh taâm maø ñeán,
Laøm ñeä töû Phaät;
Kính leã Nhö Lai,
Keå roõ Chí Toân,
Choã sinh, thaønh ñaïo,
Danh taùnh, chuûng toäc,
Tri kieán thaâm phaùp,
Thaønh ñaïo Voâ thöôïng.
Tyø-kheo nôi vaéng,
Xa lìa buïi dô,
Sieâng naêng khoâng löôøi.
Ñoaïn chö höõu keát
AÁy laø nhaân duyeân,
Söï tích chö Phaät,
Maø ñöôïc dieãn giaûi,
Bôûi Ñöùc Thích-ca.

Phaät noùi kinh “Ñaïi nhaân duyeân” xong. Caùc Tyø-kheo nghe nhöõng ñieàu Phaät noùi hoan hyû phuïng haønh.

37. Nhö baéc thieân nieäm , khoâng roõ nghóa. Baûn Cao ly khoâng coù; TNM coù.

49 KINH ĐẠI BẢN – TRƯỜNG A HÀM I

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.